

Úloha kňaza v procese obnovy pastorácie

Téma pastoračného plánovania predstavuje pre nás „výbušnú“ tému, lebo sa nám zdá, že všetko to, čo robíme teraz, je dostatočne veľa (a stojí nás to toľko síl) a vždy to stačilo. Pastoračné plánovanie predstavuje reakciu na znamenia čias v duchu evanjelia a v duchu pokoncilového Magistéria. Nechce pridávať ďalšie aktivity, ale napomôcť k väčšej efektívite a odbremeniť kňaza od mnohých jeho povinností, s ktorými sa môže podeliť aj s laikmi a ich spoločenstvami.

Už minule sme si hovorili, že farský pastoračný plán nepredstavuje len kalendár podujatí alebo organizačnú pomoc pri zabezpečovaní cirkevných slávení. Je najmä o spoločnom videní, spoločnom ohlasovaní, spoločnom slávení a spoločnej službe. Preto v procese pastoračného plánovania nie je najzložitejšie vytvoriť „nejaký“ program pre farnosť, ale nadchnúť preň jednotlivcov a spoločenstvá, inak zostane len osobným zbožným práním kňaza, ktorý bude cítiť, že má toho strašne veľa, ale nenachádza odozvu a je z toho frustrovaný.

Najprv si pripomeňme si podobenstvo o rozsievачovi (porov. Lk, 8, 11-15; Mk 4,13-20; Mt 13,18-23). Rozsievач chce mať úrodu, preto seje a zrno padá do rozličných druhov pôdy. Kvalita zrna je štandardná, ale každá pôda má svoje špecifiká. Rozsieva veľkoryso, a tak sa zrno dostáva okrem úrodnej pôdy, aj na okraj cesty, aj do tŕnia, aj na skalu... Rozsievач sa isto nepýta: Má zmysel toľko siať napriek tomu, že možno nebude perfektný výsledok? Treba siať a vytvárať podmienky – aby bola úroda. Bez sejby to naozaj nepôjde.

Ak sa pozrieme na stránky Písma, vidíme pastoračnú líniu: byť úrodnou pôdou – počúvať slovo – prijímať slovo (zachovávať ho) a prinášať úrodu. Našou úlohou (úlohou Cirkvi) je byť pripravení siať a vytvárať dobré podmienky, vzrast dáva Pán (1 Kor 3, 6)! V tomto duchu nie sme zodpovední za výsledky, ale za prostriedky. Našou snahou je v každom prípade zamerať sa na zrno Božieho slova a jeho potenciál. Pri hľadaní odpovedem ako dosiahnuť veľkú úrodu, je potrebná ešte jedna zásadná skutočnosť: Zrno prinesie veľkú úrodu len vtedy, ak odumrie (porov. Jn 12, 24).

Plánovanie je proces, v ktorom miestna cirkev ako Boží ľud hľadá odpoveď na otázku, čo Boh hovorí miestnej cirkvi... Boží ľud nie je len objektom našej pastorácie, našej pastoračnej starostlivosti, ale subjektom! To neznamená, že diktuje,

čo má kňaz resp. farnosť robiť, ale spoluvytvára podmienky, aby Božie slovo prinieslo úrodu. Aj modlitbou, aj svedectvom, aj uprataním v kostole, ale aj názorom na cirkevnom grémiu, sériou prednášok na spoločensko-cirkevnú tému, náukou rodičom pred krstom, birmovancom pred birmovkou, snúbencom pred manželstvom, prípravou a realizáciou rozličných evanjelizačných kurzov (alfa alebo manželské večery), pomocou vo farskej charite, pri službe v nemocnici a pri chorých, pri spravovaní farskej knižnice alebo videotéky, spravovaním farského pastoračného centra, prípravou a realizáciou programu v týchto priestoroch... (viac príkladov evanjelizačných aktivít možno nájsť v dokumente Kde je tvoj Boh? od Pápežskej rady pre kultúru, SSV Trnava 2005, s. 37-67). Laici potrebujú dostať trochu priestoru, potrebujú cítiť kňazovu dôveru (a určite aj trpezlivosť, ako každý z nás) a veci sa určite pohnú z miesta. Akým smerom, to je zas na nás kňazoch, aby sme to všetko dokázali animovať, duchovne a organizačne sprevádzať a požehnávať, aby sme prinášali úrodu vo viere.

Ale čo to znamená prinášať úrodu vo viere? Nové povolania, nové spoločenstvá, viac sv. spovedí, viac sv. prijímaní, viac ľudí na nedeľných bohoslužbách, viac narodených detí, viac malých spoločenstiev, stretiek a modlitbových stretnutí – všetko sú to merateľné hodnoty. Vieme, že pastorácia nie je o číslach, alebo len o efektivite, ale práve preto potrebujeme také nástroje, aby sme my ako kňazi boli lídrami a animátormi spoločenstiev vo farnosti.

Ani jedna farnosť už nie je homogénna, jednoliata. V každej jednej sú spoločenstvá a spolupracovníci, sú ľahostajní a vzdialení od Boha aj Cirkvi. Preto my ako kňazi potrebujeme byť kompetentní vo vzťahu k jednotlivcom, k rozličným skupinám, ale aj k davu. Byť kompetentní znamená mať vedomosti, postoje a zručnosti. Vzdelávame sa stále – to, čo aktuálne potrebujeme k bohoslužbe, na vyučovanie náboženstva do školy... Ale aj na rekolekciách, kňazských dňoch, seminároch a iných akademicko-pastoračných stretnutiach. Inou skutočnosťou sú postoje – teda vnútorné presvedčenie a identifikácia s evanjeliom a učením Cirkvi na osobnej úrovni aj na úrovni svojej kňazskej služby. Preto meditujeme, spytujeme si svedomie, spovedáme sa, aby všetko to, čo si teoreticky osvojíme, nezostalo len infomáciou, ale sme zvnútorňovali, aby sa to stalo otázkou nášho presvedčenia, našej viery, našich kritérií, podľa ktorých sa rozhodujeme. A k tomu všetkému ešte potrebujeme pripojiť zručnosti, inak by sme zostali len teoretikmi. Asi najviac potrebujeme komunikačné zručnosti, zručnosti sociálne, zručnosti práce so skupinou,

naučiť sa vyjednávať, zručnosť administratívna resp. počítačová sa berie ako samozrejmosť...

Ak sa vám zdá, že všetko to, čo sa tu ponúka, je akési príliš komplikované, môže to byť otázka jazyka alebo formulácií, ale určite je to prejav ochoty zodpovedne hľadať pred Bohom všetky cesty, ako osloviť súčasného komplikovaného a precitlivelého človeka. Nemusíme čakať až sa všetko zosype a farnosti a krajina ľahnú popolom... Skúsme urobiť potrebné kroky vopred, nie až potom, keď bude neskoro... Preto tieto prednášky na rekolekciách, preto vzdelávanie laikov vo farnostiach, preto biskupova katechéza v dekanátoch – aby sme zaistili odovzdávanie viery v kultúre nachádzajúcej sa uprostred veľkej transformácie, kde nestačí len opakovať to, čo sme poznali kedysi.

„Starnutie organizácie sa väčšinou začína tým, že sa postupne stráca vízia. Pohľad sa obracia k starým dobrým časom, slávia sa rôzne jubileá. Po víziách začína slabnúť zväzok spoločenstva. Čo zostane, je len program a administratíva. Ale ak zoslabne aj program a zostane už len administratíva, blíži sa smrť organizácie.“¹ My by sme sa radi pozerali do budúcnosti s optimizmom, nie so skepsou či pesimizmom. Mali by sme však vedieť pomenovať aj nepriaznivé scenáre vývoja, ako to dokazuje Zulehner. Vieme, že Cirkev je v Božích rukách, tá univerzálna, aj tá lokálna. Môže prechádzať nejakými chorobami, ale napokon ju nič nepremôže. Môže však skostnatieť. Preto by sa mala vo viere pozerať vpred, hľadať víziu.

Najlepšie je zostať realitom otvoreným nádeji, veď z nádeje sme živí: „My si bežne žijeme buď v prílišnej istote, že už existuje veľký strom alebo v netrpezlivosti chceme mať strom ešte väčší a vitálnejší. Musíme však prijať tajomstvo, že Cirkev je súčasne i veľkým stromom i malým semenkom. V dejinách spásy je vždy súčasne Veľký piatok i Veľkonočná nedeľa.“²

¹ ZULEHNER, M. P. *Cirkev – prístřeší duše, situace a perspektivy dnešní církve*. Praha : Portál 1997, s. 82.

² RATZINGER, J., BENEDIKT XVI. *Chválorač na svedomie*, s. 121.